

Je to detektivka z Husákovy normalizace: západák jede za železnou oponu, aby se tu potkal s Václavem Havlem, a v patách má agenty StB. Ti jej nakonec lapnou a vyhostí, on však stihne podat své svědectví. Dánský spisovatel a kritik **NIELS BARFOED** v exkluzivním rozhovoru popisuje svoji životní lekci z Československa.

Strach, kaviár a komicky praktický Havel

Neklidná krev Čekala jsem přísného akademika, a přišel temperamentní muž, který během rozhovoru vtipkoval a po očku sledoval, co se kolem něj šustne. Svoji kancelář má jako literární vědec v kodaňské Královské knihovně, ale rád z ní utíká za životem venku.

Foto: autorka

ALICE HORÁČKOVÁ

Byt Václava a Ivana Havlových na pražském nábřeží, říjen roku 1986, do listopadové revoluce zbývají tři dlouhé roky. Vstupuje muž středního věku v pěkném kabátě, ověšen obrovskou videokamerou a fotoaparátem, už na první pohled vypadá jako turista ze Západu – Češi a Slováci na takové vymoženosti jako video neměli. Dánský intelektuál Niels Barfoed v Praze natáčí rozhovor s Václavem Havlem a předává mu skandinávskou Cenu svobody. O několik dní později už Barfoeda expeduje Státní bezpečnost na hranice s Německem, jeho kamera je trochu omláčená, páska ve fotoaparátu zničená a Barfoed je ještě v šoku z výsledku v nechvalně proslulé Bartolomějské ulici.

Podobných zkušeností udělal Barfoed s východním blokem víc a dá se říci, že kam přijel, tam způsobil pozdvižení. Nicméně zvičavého Dána neodradilo nic. Barfoed je nejen náruživý cestovatel, ale hlavně doyen dánské literární kritiky se značně nonkonformní pověstí. Názorná ukázka: čekala jsem na něj v kodaňské Královské knihovně, když vtom za sebou slyším ostrý zvuk. Barfoed, kterému letos bylo jedenaosmdesát, na mě přes celou ztichlou knihovnu hvízdal. A v průběhu rozhovoru za ním neustále chodily fanyanky všech věkových kategorií.

Jak se takový dánský spisovatel a kritik octne v socialistickém Československu?

Socialistické Československo jsem objevil ve východním Německu.

A to se objevuje jak?

Podívejte se, já trpím klaustrofobií.

Jak to s tím souvisí?

Že nikde dlouho nevydržím. Jsem zvědavý a mám rád lidi, pořád mě něco někam žene a smýká mě to z místa na místo. Nevím, jestli jsem dobrý spisovatel, ale rozhodně jsem dobrý kumpán. A ten dobrý kumpán se jednoho rána rozjel do východního Berlína za německým spisovatelem a písničkářem Wolfem Biermannem, to bylo někdy v polovině 70. let.

S Biermannem jsem se potkala a vzpomínal, jak byl tehdy pod neuvěřitelným tlakem, jeho byt prý špiclovalo dvě stě fízlů...

No právě. Říkal mi, že než k němu půjdu, mám mu určitě nejdřív zavolat. Jenže znáte to: mobily nebyly, budu se mi hledat nechtělo ani jsem neměl žádné mince... A tak jdu rovnou ke vchodu, zazvoním, a nic. Tak zvoním ještě jednou. A zase nic. Už jsem se chtěl otočit a odejít, když zaslechnu nějaký šramot a najednou se rozevrou dveře a v nich Biermann: „Ty pitomče! Ty dutá hlavo! Nejradši bych tě tady skopal ze schodů!“

To se na vás asi opravdu těšil.

Musím vám říct, že takhle mě ještě

Niels Barfoed

POVOLÁNÍ: spisovatel, literární kritik, esejista
VĚK: 81let
DATUM NAROZENÍ: 29. 4. 1931
MÍSTO NAROZENÍ: Kodaň
ZNAMENÍ: Byk

Je legendou dánské literární kritiky. Narodil se do rodiny architekta jako nejmladší ze čtyř bratrů. Vystudoval srovnávací literaturu na Kodaňské univerzitě, studoval v Německu a USA (Princeton), jako literární kritik působil mimo jiné v deníku Politiken. O svém pražském dobrodružství vydal knihu Hotel Dunaj. V letech 1990–97 byl prezidentem dánského PEN klubu, od ministra zahraničí Karla Schwarzenberga loni převzal cenu Gratias agit za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.

nikdo nikdy neseřval, teda s výjimkou otce. Byla to dlouhá tiráda: „Tys mi slíbil, že zavoláš, a nezavolal jsi, copak nevíš, že když tenhle zvonek zvoní, a nikdo se mi předtím neohlásí na telefonu, tak to s největší pravděpodobností bude tajná policie? Vždyť já jsem kvůli tobě poslal kamaráda na střechu a ten tě našťestí uviděl, jinak bys tady nebyl!“ Byla to pro mě velká lekce.

► Pokračování na straně 14